

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

Vol. 13 No.2 (July–December) 2021

สถาปัตยกรรมกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากร ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

สรธร สมบูรณ์สุข¹, อรนนท์ กลั่นทูประ², ศรียัฐ โกวงศ์³

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{1,2,3}

E-mail: yai64vx@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสถาปัตยกรรมกับปัจจัยคุณภาพชีวิตของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากร และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อปัจจัยสถาปัตยกรรมกับคุณภาพชีวิต เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 377 คน เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และสถิติ Pearson Correlation Coefficient พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม กับคุณภาพชีวิตของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งรายด้านและภาพรวม ส่วนความคิดเห็นต่อปัจจัยสถาปัตยกรรม ทั้งรายด้านและภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตทั้งรายด้านและภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : สถาปัตยกรรม, คุณภาพชีวิต, บุคลากร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Architecture and encourage the quality of life of personnel in Kasetsart University, Bangkhen Campus

Sorrathron Somboonsuk¹, Oranan Gluntapura², Srirath Gohwong³

Faculty of Social Sciences Kasetsart University^{1,2,3}

E-mail: yai64vx@gmail.com

ABSTRACT

This study examines the opinions about architecture factors and how they improve the quality of life of personnel in the Kasetsart University, Bangkhen Campus, compares the quality of life of personnel, and analyzes the correlation between opinion toward architecture factors and quality of life of personnel. This quantitative methodology was used, with questionnaires as the tool to collect data from 377 personnel in Kasetsart University. A computer program was used for data processing and statistical data analysis. The statistics used in this study included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results revealed that the overall opinion about architecture improving the quality of life of personnel as at a high level. There were no statistically significant differences of quality of life overall and in each aspect of personnel in the Kasetsart University, Bangkhen Campus classified by gender, age, educational level, working period, position. The opinion toward architecture factors life overall and in each aspect had a positive correlation with quality of life overall and in each aspect at the statistical significance of 0.05.

Keywords: Architecture, Quality of Life, personnel, Kasetsart University

บทนำ

คุณภาพชีวิตเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการพัฒนาที่ดำเนินการในพื้นที่หรือสะท้อนผลการพัฒนาผ่านโครงการหนึ่งโครงการใด บางส่วนศึกษาคุณภาพชีวิตในฐานะที่เป็นเป้าหมายของการดำเนินโครงการ หรือ กิจกรรมพัฒนา (คุชฎี อายุวัฒน์, 2548) การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็นการกระตุ้นให้บุคคล สังคมเกิดความกระตือรือร้นคิดที่จะปรับปรุงตนเอง และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้ว่าหากคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีคุณภาพที่ดี ย่อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญ รุดหน้าก้าวไกลขึ้น (สำราญ จุช่วย, 2554) สภาพแวดล้อมนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมปัจจัยที่สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในทางอ้อม เช่น สิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดการออกกำลังกาย หรือ สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษโดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่ในการสร้างบุคลากรที่มีประสิทธิภาพของประเทศ อาทิเช่น มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมี สิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนาศักยภาพรวมถึงคุณภาพชีวิตของนักศึกษาและบุคลากร ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไปกับ สถานศึกษา เพราะคุณภาพชีวิตคือชีวิตของ บุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้

อย่างเหมาะสม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถดำรงชีวิต ที่ชอบธรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหา สิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้องภายใต้ ทรัพยากรที่มีอยู่ (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2543)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขน นับเป็นหนึ่งสถานศึกษาชั้นนำของ ประเทศไทย ซึ่งจำเป็นต้องประยุกต์การสร้าง สภาพแวดล้อมทางการศึกษาให้เหมาะสมกับ ผู้เรียนและบุคลากรในองค์กร อย่างไรก็ตาม การก่อสร้างอาคารได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง จวบจนเป็นระยะเวลา 20 ปี รูปแบบหรือ แนวคิดการออกแบบทางสถาปัตยกรรม อาคารเป็นการออกแบบตามสมัยนิยมในช่วง ระยะเวลาการก่อสร้าง ซึ่งการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งในส่วนของบริบท สิ่งแวดล้อมภายนอก รวมถึงการขับเคลื่อน การดำเนินการของมหาวิทยาลัยภายใต้แผน ยุทธศาสตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตาม ระยะเวลาของแผน ทิศทาง การดำเนินงาน และเป้าหมายขององค์กรมีเปลี่ยนแปลงให้ เข้ากับสังคมที่มีนวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์ เป็นส่วนร่วม ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจที่จะศึกษาสถาปัตยกรรมกับการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากรใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้วางแผนหรือเป็นข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย สถาปัตยกรรมด้านอาคารสถานที่ในการจัดการศึกษา และสามารถนำไปกำหนดแนวทางสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

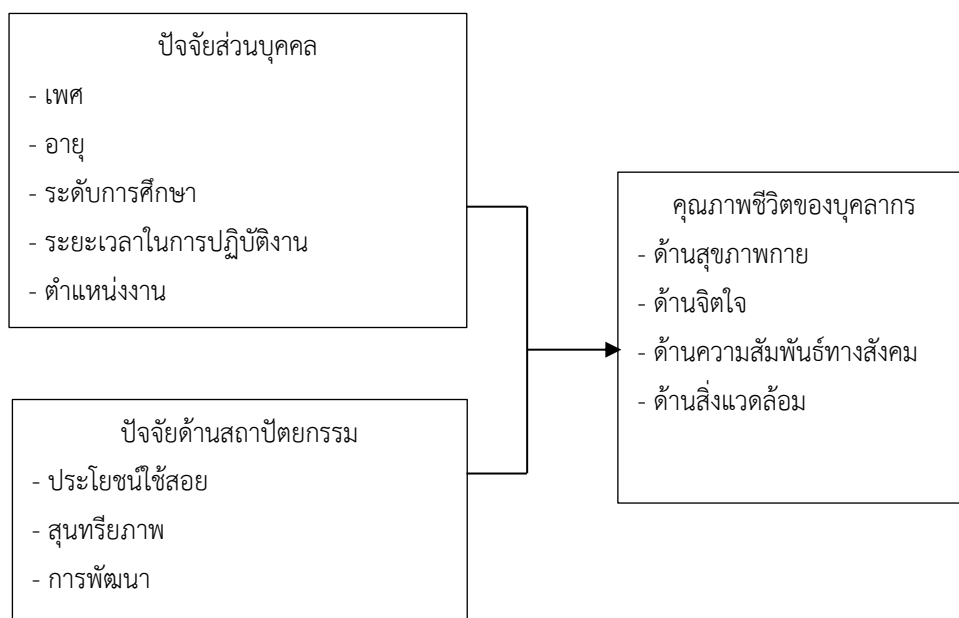
1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสถาปัตยกรรมกับปัจจัยคุณภาพชีวิตของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อปัจจัยสถาปัตยกรรมกับคุณภาพชีวิตของบุคลากร

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดวิจัย

การศึกษานี้มีสมมติฐานของการวิจัย 2 ข้อ สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน และสมมติฐานที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านสภาพปฏิกิริยาในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ บุคลากรในมหาวิทยาลัย ผู้ปฏิบัติงานภายในปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 6,525 คน (กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2563) และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ทำการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามปลายปิดแบบหลายตัวเลือก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรต่อสภาพปฏิกิริยา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากร

ทั้งนี้ ข้อมูลส่วนที่ 2 และข้อมูลส่วนที่ 3 ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตรวัดแบบ Likert's

Scale 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ ดังนี้ (1) เห็นด้วยในระดับมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน (2) เห็นด้วยในระดับมาก เท่ากับ 4 คะแนน (3) เห็นด้วยในระดับปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน (4) เห็นด้วยในระดับน้อย เท่ากับ 2 คะแนน และ (5) เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน ซึ่งกำหนดเกณฑ์การจัดระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้ ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00

2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบปรับปรุง

แก้ไขแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) มีเกณฑ์การยอมรับตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ผลการหาความเชื่อมั่นของตัวแปรสภาพัฒนธรรม เท่ากับ 0.947 และตัวแปรคุณภาพชีวิตของบุคลากร เท่ากับ 0.961

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารวิชาการ ตำรา บทความ และวิทยานิพนธ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One- Way ANOVA) และสถิติ Pearson Correlation Coefficient

เกณฑ์แปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)

ค่าสัมประสิทธิ์ แปลความหมาย
สหสัมพันธ์ (r)

- 0.81-1.00 มีความสัมพันธ์สูง
- 0.61-0.80 มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง
- 0.41-0.60 มีความสัมพันธ์ปานกลาง
- 0.21-0.40 มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ
- 0.00-0.20 มีความสัมพันธ์ต่ำ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เป็นระยะเวลา 1 - 5 ปี และมีตำแหน่งงานอยู่ในฝ่ายสนับสนุนมากที่สุด

2. ข้อมูลด้านสภาพัฒนธรรมในมหาวิทยาลัย พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับสภาพัฒนธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.84) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.61) และด้านสุนทรียภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.49) ตามลำดับ

2.1 ด้านประโยชน์ใช้สอย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ห้องเรียนมีสัดส่วนเหมาะสมและจำนวนที่เพียงพอต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.03) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ สภาพัฒนธรรมเป็นการออกแบบเพื่อเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ใช้สอยได้ตรงกับเป้าประสงค์ของอาคาร (ค่าเฉลี่ย 3.64) แสดงข้อมูลดังตารางที่ 1

2.2 ด้านสุนทรียภาพ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สภาพัฒนธรรมสามารถดึงดูดสายตา และให้ความรู้สึกผ่อนคลาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.82) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

คือ สถาปัตยกรรมมีการพัฒนาอาคารสถานที่
และรักษาภูมิทัศน์ให้สวยงามอยู่ตลอด
(ค่าเฉลี่ย 3.24) แสดงข้อมูลดังตารางที่ 2

2.3 ด้านการพัฒนา เมื่อพิจารณา
รายชื่อ พบว่า สถาปัตยกรรมสามารถ

ตอบสนองการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.77) และข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ สถาปัตยกรรมมีความ
เป็นเอกลักษณ์อย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.36)
แสดงข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 จำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร
เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัย ด้านประโยชน์ใช้สอย

(n = 377)

สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัย ด้านประโยชน์ใช้สอย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. ที่ตั้งของอาคารในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขน สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก	3.95	0.912	มาก
2. การออกแบบสถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความเหมาะสมกับประเภทการใช้งาน	3.74	1.000	มาก
3. อาคารในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความทันสมัย	3.85	0.936	มาก
4. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขน เป็นการออกแบบเพื่อเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ใช้สอย ได้ตรงกับเป้าประสงค์ของอาคาร	3.64	0.958	มาก
5. ห้องเรียนมีสัดส่วนเหมาะสมและจำนวนที่เพียงพอ ต่อการใช้งาน	4.03	0.915	มาก
ภาพรวม	3.84	0.839	มาก

ตารางที่ 2 จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัย ด้านสุนทรียภาพ

(n = 377)

สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัย ด้านสุนทรียภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	3.50	0.926	มาก
2. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีการพัฒนาสภาพแวดล้อม เช่นต้นไม้ ทางเดิน บ่อน้ำ ลานกิจกรรม ให้น่าอยู่	3.37	0.945	ปานกลาง
3. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีการพัฒนาอาคารสถานที่ และรักษามรดกภูมิทัศน์ให้สวยงามอยู่ตลอด	3.24	1.014	ปานกลาง
4. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน สามารถดึงดูดสายตา และให้ความรู้สึกผ่อนคลาย	3.82	0.995	มาก
5. การรับรู้หรือสัมผัสถึงคุณค่า ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจที่มีต่ออาคารและสภาพแวดล้อมโดยรอบ	3.50	1.121	มาก
ภาพรวม	3.49	0.849	มาก

ตารางที่ 3 จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัย ด้านการพัฒนา

(n = 377)

สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัย ด้านการพัฒนา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน สามารถตอบสนองการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.77	0.916	มาก
2. ศักยภาพทางสถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน สามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับสาขาวิชา หรือการใช้งานอาคาร	3.63	1.006	มาก
3. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ให้ความสำคัญกับการใช้งานที่เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ภายในอาคาร และภายนอกอาคาร	3.52	0.934	มาก
4. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความเป็นเอกลักษณ์อย่างชัดเจน	3.36	0.991	ปานกลาง
5. สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ให้ความสำคัญถึงการอนุรักษ์และการประหยัดพลังงาน	3.76	0.926	มาก
ภาพรวม	3.61	0.783	มาก

3. ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตของบุคลากรพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคลากร วิทยาเขตบางเขนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.96) รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.50) ด้านสุขภาพกาย (ค่าเฉลี่ย 3.46) และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.40) ตามลำดับ

3.1 ด้านสุขภาพกาย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ระบบถ่ายเทอากาศภายในอาคารต่าง ๆ มีความเหมาะสม มีการไหลเวียนและถ่ายเทอากาศได้ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.63) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ทางเข้า-ออกอาคาร มีความสะดวกและเหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรคและชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.15) แสดงข้อมูลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคลากร ด้านสุขภาพกาย

(n = 377)

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ระบบถ่ายเทอากาศภายในอาคารต่าง ๆ มีความเหมาะสม มีการไหลเวียนและถ่ายเทอากาศได้ดี	3.63	0.976	มาก
2. แสงสว่างภายในอาคาร มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้งาน	3.49	0.960	มาก
3. ห้องน้ำมีความเหมาะสม และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน เช่น ชักโครก สายชำระ อ่างล้างหน้า โถปัสสาวะ	3.62	1.081	มาก
4. ทางเข้า-ออกอาคาร มีความสะดวกและเหมาะสม ไม่เป็นอุปสรรค และชัดเจน	3.15	0.973	ปานกลาง
5. ระบบเทคโนโลยีอาคาร เช่น ลิฟต์ เครื่องปรับอากาศ อินเทอร์เน็ต มีความพร้อมและเพียงพอต่อการใช้งาน	3.42	0.940	มาก
ภาพรวม	3.46	0.840	มาก

3.2 ด้านจิตใจ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านรู้สึกมีความเป็นส่วนตัวต่อสถานที่ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.13) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านมีความรู้สึกถึงความผูกพันต่อสถานที่ปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 3.80) แสดงข้อมูลดังตารางที่ 5

3.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านสามารถใช้บริการร้านค้า และร้านสวัสดิการได้อย่างสะดวก และเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านสามารถ

นัดพบปะสังสรรค์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน ได้อย่างสะดวก (ค่าเฉลี่ย 3.13) แสดงข้อมูลดังตารางที่ 6

3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ท่านมีความพอใจถึงความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่างอาคาร สามารถเดินถึงกันได้อย่างสะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ท่านมีความพอใจต่อความปลอดภัยในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน (ค่าเฉลี่ย 3.22) แสดงข้อมูลดังตารางที่ 7

เน้นความเป็นวัช ปลูกฝังองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

ตารางที่ 5 จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
คุณภาพชีวิตของบุคลากร ด้านจิตใจ

(n = 377)

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ปฏิบัติงาน	3.81	0.882	มาก
2. ท่านมีความรู้สึกภาคภูมิใจในสถานที่ปฏิบัติงาน	3.97	0.890	มาก
3. ท่านมีความรู้สึกถึงความผูกพันต่อสถานที่ปฏิบัติงาน	3.80	0.924	มาก
4. ท่านรู้สึกมีความสุขในการปฏิบัติงาน	4.08	0.819	มาก
5. ท่านรู้สึกมีความเป็นส่วนตัวต่อสถานที่ปฏิบัติงาน	4.13	0.809	มาก
ภาพรวม	3.96	0.735	มาก

ตารางที่ 6 จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
คุณภาพชีวิตของบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

(n = 377)

คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านได้เป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อสถานที่ปฏิบัติงาน	3.21	1.029	ปานกลาง
2. ท่านสามารถนัดพบปะสังสรรค์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้อย่างสะดวก	3.13	1.073	ปานกลาง
3. ท่านสามารถออกกำลังกายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้อย่างสะดวก	3.57	0.903	มาก
4. ท่านสามารถใช้บริการโรงอาหารในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่สะอาดและเพียงพอ	3.38	1.022	ปานกลาง
5. ท่านสามารถใช้บริการร้านค้า และร้านสวัสดิการ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้อย่างสะดวก และเพียงพอ	3.69	1.000	มาก
ภาพรวม	3.40	0.859	ปานกลาง

ตารางที่ 7 จำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อม

(n = 377)

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความพอใจถึงความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่างอาคารสามารถเดินถึงกันได้สะดวก	3.72	1.007	มาก
2. ท่านมีความพอใจต่อความปลอดภัยในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน	3.22	1.082	ปานกลาง
3. ความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ทำให้ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3.34	0.973	ปานกลาง
4. ท่านพอใจกับบรรยากาศในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งมีต้นไม้ที่ทำให้เกิดความร่มรื่น	3.67	1.010	มาก
5. ท่านมีความสะดวกต่อการจอดรถ ที่ลานจอดรถ หรืออาคารจอดรถ	3.56	0.993	มาก
ภาพรวม	3.50	0.827	มาก

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งรายด้านและภาพรวม

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยสถาปัตยกรรมด้านประโยชน์

ใช้สอย ด้านสุนทรียภาพ ด้านการพัฒนา และปัจจัยสถาปัตยกรรมภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงข้อมูลดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อปัจจัยสถาปัตยกรรมกับคุณภาพชีวิตของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

(n = 377)

ปัจจัยสถาปัตยกรรม		คุณภาพชีวิตของบุคลากร				
		ด้าน สุขภาพ กาย	ด้านจิตใจ	ด้าน ความสัมพันธ์ ทางสังคม	ด้าน สิ่งแวดล้อม	ภาพรวม
ด้านประโยชน์ใช้สอย	r	0.486*	0.419*	0.438*	0.425*	0.510*
	ระดับความสัมพันธ์	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
ด้านสุนทรียภาพ	r	0.504*	0.412*	0.477*	0.433*	0.528*
	ระดับความสัมพันธ์	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
ด้านการพัฒนา	r	0.475*	0.420*	0.458*	0.414*	0.511*
	ระดับความสัมพันธ์	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
ปัจจัยสถาปัตยกรรม	r	0.523*	0.446*	0.490*	0.454*	0.553*
	ระดับความสัมพันธ์	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
ภาพรวม	ความสัมพันธ์					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ใช้สอยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนา และด้านสุนทรียภาพ ตามลำดับ

โดยด้านประโยชน์ใช้สอยถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เนื่องจากก่อนที่ทางมหาวิทยาลัยจะทำสถาปัตยกรรมต่าง ๆ นั้น ได้มีการคำนึงถึงอัตราประโยชน์ในการใช้สอยเป็นหลัก จึงเห็นว่าด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่าด้านอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละด้าน มีดังนี้

เน้นความเป็นวัช ปลูกฝังองค์ความรู้ ยึดมั่นคุณธรรมให้เชิดชู เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่สากล

ด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่า ห้องเรียน มีสัดส่วนเหมาะสมและจำนวนที่เพียงพอ ต่อการใช้งาน และด้านการพัฒนา พบว่า สถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน สามารถตอบสนองการใช้งาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อธิบายได้ว่า พื้นที่ ภายในมหาวิทยาลัยนั้นมียู้อย่างจำกัด ดังนั้น การทำแปลนเพื่อจัดสร้างห้องเรียนจึงต้องมีการวางแผนองค์ประกอบสัดส่วนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้งาน และสามารถตอบสนอง การใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย เพราะการออกแบบสถาปัตยกรรม คือ การก่อให้เกิดความงามที่ยังประโยชน์ หรือ การจัดพื้นที่ว่างในอาคาร ได้แก่ ความต้องการ ในด้านการใช้สอย รูปแบบการออกแบบ การกำหนดพื้นที่ใช้งาน ซึ่งเป็นกระบวนการ เชื่อมต่อของพื้นที่รวมถึงการแฝงความหมาย และการตอบสนองในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทางจิตใจให้กับบุคคลที่เป็นผู้ใช้สอย พื้นที่ว่างภายในอาคาร โดยมีสัญลักษณ์ชี้แนะ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมผ่าน กระบวนการรับรู้ทางทัศนการ (วิลลิสทรี หรยางกูร, 2541) เกิดจากงานสถาปัตยกรรม มีลักษณะเฉพาะทางกายภาพ หน้าที่ และ นิยามในการให้ความหมายที่เกิดขึ้นภายใน สถาปัตยกรรมนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมและ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ และ สภาพแวดล้อม เพื่อที่จะทำให้พื้นที่ตอบสนอง

การทำงานกับพื้นที่ และบริบทได้ดียิ่งขึ้น (กุลนันท์ ผาติวัฒน์, 2558)

ด้านสุนทรียภาพ พบว่า สถาปัตยกรรม ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขน สามารถดึงดูดสายตา และให้ความรู้สึก ผ่อนคลาย อาจเป็นเพราะพื้นที่ภายใน มหาวิทยาลัยมีความร่มรื่นของต้นไม้ที่ทำให้ รู้สึกผ่อนคลาย ประกอบกับมีตึก อาคารเรียน ที่มองทอดสายตาทำให้รู้สึกดึงดูดสายตา ซึ่งไม่มีสิ่งใดบดบังทัศนียภาพโดยรอบ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของ บุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพกาย และด้านความสัมพันธ์ทาง สังคม ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ของแต่ละด้าน มีดังนี้

ด้านสุขภาพกาย พบว่า ระบบถ่ายเท อากาศภายในอาคารต่าง ๆ มีความเหมาะสม มีการไหลเวียนและถ่ายเทอากาศได้ดี อธิบาย ได้ว่า มีบรรยากาศที่ถ่ายเทอากาศให้ไหลเวียน ได้สะดวก ทำให้สมองปลอดโปร่ง สุขภาพ ร่างกายแข็งแรง และสามารถทำงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านจิตใจ พบว่า ท่านรู้สึกมีความสุขเป็นส่วนตัว ต่อสถานที่ปฏิบัติงาน อธิบายได้ว่า เมื่อมีการ

แบ่งพื้นที่ในการทำงานที่ชัดเจน ทำให้แต่ละบุคคลรู้สึกมีสมาธิในการทำงานในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง จึงทำให้รู้สึกมีความสุขเป็นส่วนต่อต่อสถานที่ปฏิบัติงาน

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ท่านสามารถใช้บริการร้านค้า และร้านสวัสดิการในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้อย่างสะดวก และเพียงพออธิบายได้ว่า การมีพื้นที่ของร้านค้าภายในมหาวิทยาลัยที่เพียงพอ ย่อมนำมาซึ่งความสะดวกสบายให้แก่บุคคล

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ท่านมีความพอใจถึงความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่างอาคารสามารถเดินถึงกันได้สะดวกสบาย อธิบายได้ว่าการเดินเชื่อมโยงไป-มา ระหว่างอาคารที่สะดวก ช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางจึงทำให้แต่ละบุคคลมีความสุขเป็นอย่างยิ่ง

3. บุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งรายด้านและภาพรวม อธิบายได้ว่าเมื่อแต่ละบุคคลเข้ามาอยู่ในพื้นที่เดียวกันที่มีการสร้างสภาพแวดล้อม วางนโยบายการจัดการพื้นที่ให้มีความรอบแนวทางเดียวกัน ทำให้แต่ละบุคคลรู้สึกถึงสิ่งที่ได้รับที่เหมาะสมกับคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกันก็เป็นได้ (ณัฐวัฒน์ ชันโท, 2557)

4. ความคิดเห็นต่อปัจจัยสถาปัตยกรรมในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน อธิบายได้ว่า เมื่อการจัดทำสถาปัตยกรรมแวดล้อมให้ดี จะสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เพราะคุณภาพชีวิตเป็นระดับความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตของบุคคลต่อองค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิต ได้แก่ สุขภาพ สภาพแวดล้อม สถานภาพทางเศรษฐกิจ การพึ่งพาตนเอง และการทำกิจกรรมทางสังคม (ประภาพร จินนทญา, 2536) คุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นชีวิตที่มีความสุขกายสุขใจ และสามารถดำรงชีวิตด้วยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของสังคมได้ตามสภาวะ (สุกัญญา มาลาอี, 2547)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาคั้งนี้

ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางให้แก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการพิจารณาปรับปรุงสถาปัตยกรรมภายใน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากร ดังนี้

1. ควรมีการออกแบบสถาปัตยกรรมให้มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอย่างชัดเจน และมีประโยชน์ต่อพื้นที่ใช้สอยให้ตรงกับเป้าประสงค์ของอาคารนั้น ๆ มากที่สุด

2. ควรมีการพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน และรักษากฎเกณฑ์คนให้สวยงามตลอดเวลา

3. ควรปรับปรุงทางเข้า-ออกอาคารให้มีความสะดวก สามารถเห็นได้อย่างเด่นชัด โดยปราศจากสิ่งกีดขวาง

4. ควรปรับสภาพภูมิทัศน์แวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ให้มีความปลอดภัย เพื่อเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การนัดพบปะสังสรรค์ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรพิจารณาตัวแปรอื่นที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากร เช่น ปัจจัยความเครียดในการทำงาน

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรของแต่ละคณะ เนื่องจากสถาปัตยกรรมของแต่ละคณะนั้น มีองค์ประกอบภายในของสถานที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจมีผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากรได้มากกว่าสถาปัตยกรรมที่อยู่ภายนอกคณะหรือหน่วยงานที่สังกัด

References

Ayuwat, D. (2005). Measuring the quality of life: A case study of people in

northeast of Thailand. *Journal of Demography*, 21(1), 41-62. (in Thai)

Chinuntuya, P. (1993). *Elderly quality of life in Din Daeng elderly social club* (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom. (in Thai)

Hamsupho, S. (2000). *Population and development of quality of life*. Bangkok: O.S. Printing House. (in Thai)

Horayangkura, V. (1998). *Human behavior and environment behavioral basis for design and planning*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

Juchoo, S. (2011). *Life and social skills*. Nonthaburi: Ratchphruek College. (in Thai)

Kasetsart University. (2020). *Kasetsart University Bangkok registered building database in 2019*. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)

Kunto, N. (2014). *Quality of life of people in community health care area of medical development clinic* (Master's thesis). Burapha University, Chonburi. (in Thai)

- Mala-E, S. (2004). **Quality of work life of teachers under the office of Sa Keao educational service area 2** (Master's thesis). Burapha University, Chonburi. (in Thai)
- Patiwat, K. (2015). **The space between architecture: Space between architecture and architecture.** Nakorn Pathom: Silpakorn University. (in Thai)
- Taweerat, P. (2000). **Educational research methodology** (3rd ed). Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis.** (3rd ed). New York: Harper and Row.